

פניני הפרשה

תצוה

עלון מס' **1125**

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

תמידין כפרדן

בהדלקת המנורה וכן בקרבן התמיד כתבה התורה בלשון ציווי, "ואתה תצוה", ובקרבן התמיד "צו את בני ישראל", אך בשאר העניינים נכתבה לשון עשיה "ועשית", ויש להבין במה נשתנו הדלקת המנורה וקרבן התמיד שבהם ציווי מיוחד? מבאר בעל הטורים: לפי ששניהם נוהגים בכל יום, ויש בהם חסרון כים, לפיכך צריכים זירוז ולכן נאמרו בלשון ציווי. ועדיין צריך ביאור הרי קרבן תמיד היה דבר קבוע, וכל ההוצאות נעשו על ידי תרומת השקלים מכל עם ישראל, הרי שלכהנים ודאי לא היה בזה חסרון כים, ועצם עשיית הקרבן היתה על ידי כהנים משרתי עליון שהיו זריזים בעבודתם, עד שהיו באים במיוחד כל עם ישראל לראותם, וראו נסים גלויים באש התמיד שהיתה יורדת משמים, ואיזה עצלות יכולה להיות כאן, וכך במנורה שהיה נר מערבי דולק כל העת, והיה עדות לכל באי עולם ששכינה שרויה בישראל, האין די בכך כדי לזרז את הכהנים בעבודתם הקדושה? מכאן רואים שעם כל זאת, עצם הדבר שיש כאן חסרון כים ודבר הנוהג בכל יום, זה משפיע על נפש האדם לקררו בעבודת ה', והרי ידוע דמנורה בדרום רומות לתורה וחכמה, והרוצה להחכים ידרים, וקרבן תמיד כנגד התפלה, כמו שאמרו חז"ל תפלות כנגד תמידין תיקנום, ותורה ותפלה כיון שהם דברים הנהוגים בכל יום, ורגילים ומחויבים בהם, בפרט שפעמים לוקחים זמן וחסרון כים, צריך בהן זרוז רב, לדקדק ולשמור על זמניהם ולקיימן בחשק ובשמחה.

*

מסופר על הבבא סאלי רבי ישראל אבוהצירא זיע"א שפעם אחת בשהותו בעיר ליאון שבצרפת, נבצר ממנו לקדש את הלבנה, מחמת מזג האויר החורפי הקשה. השמים היו מעוננים והלבנה נסתרת לחלוטין. עקב האדמו"ר אחר ההודעות על מזג האויר ונודע לו שבמרסיי (דרום צרפת) מרחק של 380 ק"מ משם, השמים בהירים. מיד נסע האדמו"ר ברכבת מהירה מספר שעות לשם, להקביל פני שכינה. בשנת תשל"ו, שמונה שנים קודם פטירתו, בעת ביקור בפריס שהה אצל בתו תחי' שהתגוררה אז בצרפת. ערב אחד התחיל הרב לרדת מן הקומה החמישית לחצר על מנת – לקדש את הלבנה. בני משפחתו אמרו בדרך, שהשמיים מעוננים. אך הוא לא עצר וכאשר הגיע לחצר, הביט כלפי מעלה ובתנועת יד "הסיט" לצדדים את העננים כמי שמסיט וילון מעל חלון ביתו עד שנתגלתה הלבנה במלא הדרה. וכך זכו הצדיק ופמלייתו לקיים את ברכת הלבנה בזמנה וכתקנה. כל מי שנכח באותו מעמד טעם טעמה של הקבלת פני שכינה. לאחר ברכת הלבנה ניגשו אל הצדיק ושאלוהו בהתפעלות כיצד ארע המופת?! השיב להם לא היה זה מופת שנעשה על ידי כוונות, אלא בזכות מסירות הנפש שאני מגלה בכל מצב ובכל מקום לברכה זו, מכח זה נותן לי הקב"ה את האפשרות להמשיך ולקיים את מצות הלבנה בעתה ובזמנה.

עצה טובה	יחיד ומיוחד
כשאתה מזכיר לילדך לברך, עדיף לפנות אליו כך: "מה עם לומר תודה לבורא עולם?". כשאתה מעיר אותו כבוקר, עדיף לומר לו: "קום לעבודת הבורא".	צמד המלים היחיד בתורה בארמית "יגר שהדותא". "ויקרא-לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד" (בראשית לא, מז).

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"וראוי לשים לב ע"ז ולתת כבוד להש"ת ולהתפלל כאדם המתחנן ומבקש מחבירו איזה דבר שבודאי ידבר עמו בכבוד ובסדר לשכנע אותו לקבל הימנו בקשתו. וכל שכן שלא ידבר עמו בהלעטה ודילוג, שבודאי יסיר אזנו מלשמוע דבריו, ואם השומע אדם גדול בודאי שיעניש אותו. הם חושבים שמתפללים כדי לעשות מנוחה לקרוביהם הנפטרים, ובהפך הם עושים להם צער, והיה רצון שלא יענש הנפטר בגלל תפלתו, כי יאמרו לו בסיבתך הוא עושה תפלה בזויה כזו ח"ו. ולכן ראוי לו שימנע מלהתפלל בקהל".
(מגיד חדשות" ח"ט עמ' רע"א)

ועשית לאהרן ולבניו ככה, ככל אשר צויתיו אותכה, שבעת ימים תמלא את ידם (כט. לה)

פירש רש"י: "אותכה – כמו אותך". ואפשר ששינה הכתוב כאן לומר "אותכה" ולא "אותך", על דרך שדרשו חז"ל בפרשת תפילין (עיין פירש"י שמות י"ג ט'), בפסוק "והיה לאות על ידכה", שבא ללמד "יד כהה", שמניחין תפילין על היד החלשה – יד שמאל. וכן כאן ציוה ה' שבשבעת ימי המילואים משה ישמש ככהן (כמו שכתב רש"י לעיל פסוק כ"ד), ורמז לו שאע"פ שישמש כהן, אין זו ממש כהונה חזקה ככהונת אהרן, אלא הוא ציווי מיוחד רק לשבעת ימי המילואים, ואהרן ובניו נתקדשו בקדש קדשים. (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

היכל הנגינה

כאשר היה מגיע החזן ר' משה חבושה הי"ו לנגן לפני מרן, והיה מוציא את כלי העוד מכיסו, היה מרן אומר "הקול קול יעקב והידים", משום שהיה משתמש גם בקולו וגם בנגינה בידיו. וכאשר היה ר' משה מוציא את הכנור והקשת, היה אומר את הפסוק "ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האותות" (שמות ד, יז), או שהיה אומר "נגילה ונשמחה בך".

בזמנו, היה מנהג להושיב את הפייטנים בשלחן הרבנים, כדי לתבל תורה עם שירה. סיפר החזן ר' דוד ריאחי ז"ל, שבאחד האירועים האלו חד לו מרן חידה: "מנין שבשמים עולם השירה קרוב מאד לעולם התורה? ענה ר' דוד בחביבות "אדוני יודע!". ויען מרן בחכמה "הנה הראיה ממך! שהרי תמיד מושיבים אותך לצדיק..."

ושוב מעשה בחזן ר' דוד ריאחי ז"ל שבאחד הכנסים שהופיע, הוזמן גם מרן. הרכב הנגנים כלל גם כנר גוי שהיטיב לנגן. אחרי שר' דוד סיים לקט משיריו, הוזמן מרן לשאת דברי תורה, וכפתיחה נעימה פתח בפסוק "הקול קול יעקב" (רמז לר' דוד) "והידים ידי עשיר" (רמז לאותו כנר גוי). אותו כנר האזין לדברים, ובסיום דרשת מרן, ניגש אל ר' דוד כשצהלתו על פניו: "שמעת מה אמר עלי החכם?". לרגע נבוך ר' דוד שמא הבין הגוי את 'עוקץ' כוונת מרן... "לא שמעת" המשיך הגוי בהתלהבות "שהוא אמר הקול קול יעקב, והידים ידי ז'הב"..."

מספר החזן רבי אליהו אוזן שליט"א: "באחד הימים אני מקבל טלפון מביתו של הרב, ובו מבקשים ממני להגיע לשיר 'בקשות' עם בוקרו של יום. הענין נראה תמוה בעיני. מדוע מבקש הרב לערוך שירת בקשות סתם כך ביום רגיל? אך כמובן נעניתי בשמחה והגעתי לתפלה. עם סיום התפלה, אמר לנו הרב: "אתמול בלילה הייתי בכנס 'ועתה כתבו לכם', והנה רואות עיני אלפי בני תורה שכתבו מאמרים מתכנסים יחדיו לכבודה של תורה. המחזה ריגש אותי עד מאד... חייבים לומר על כך שירה!".

הגאון רבי יחזקאל לנדא, בעל "נודע ביהודה", היה יורד לפני התיבה במוספים של "ימים נוראים", ובחזרת הש"ץ היה שר "מכלכל חיים" בניגון מיוחד. פעם אחת נזדמן תלמיד אחד של רבי יחזקאל לחתונה ושמע את הבדחן מבדח את המסובים בחיקוי "מכלכל חיים" של הרב. גער בו אותו תלמיד. וכשהגיעו הדברים לרבי יחזקאל, שלח אחרי הבדחן ואמר לו: "מה שמך?". "חיים" – השיב הבדחן ברתת ובזיע. שירטט רבי יחזקאל וכתב לו: "אני החתום מטה נותן רשות למוכ"ז רבי חיים לכלפל חיים שלו במכלכל חיים שלי"..."

אכן, ישנם רבנים גדולי עולם שעל אף שקיעותם הגדולה בתורה, עסקו גם בחכמת השירה. על כל שמחה שתבוא ועל כל צרה שלא תבוא, רגשותיהם מצאו את ביטויים דרך שירים ופיוטים.

מי לנו גדול ממרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל, שכידוע היה בקי עצום בתורת המקאמים. הוא היה מחשיב מאד את הניגון להשי"ת, וכן היה חשוב לו שהשליח ציבור יהיה בקי במלאכתו.

הגאון רבי ציון לוי זצ"ל רבה של פנמה סיפר כי מרן הגר"ע לימדו את תורת המקאמים. כשהציע לו ללמדו, אמר לו רבי ציון, אני לא חזן, ואין לי קול ערב, לשם מה אלמד את המקאמים? ענה לו הגר"ע יוסף זצ"ל: אם תדע מקאמים תהנה מהתפלה הרבה יותר. אגב, כשהגיע רבי ציון לפנמה, רצה להרגיל את הציבור בתפלה לפי המקאמים, וכך היה מתפלל חודש רצוף במקאם אחד, ואחר שהתרגלו בו עבר לשני, וכן הלאה, עד שהרגיל את הציבור ללחנים ולתפילה באותו סולם.

כשהיה בשנות ה-40 לחייו, הכין מרן הרב עובדיה לעצמו פנקס שירים כולל בתוכו 29 עמודים שכתובים בכתב ידו. בפנקס נכתבו למעלה מ-700 שמות של שירים ומשוררים – כל שיר בשורה. חלק מהשירים מחולקים לקטגוריות – שם השיר, מחבר וקצב השיר.

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

"הבו עוד יסורין?"

במזיד - גדולים וכבדים, ואלו שנבראו מעבירות בשוגג - קטנים וצנומים.

תוך כדי שהיו המאזניים הולכות ומתמלאות במלאכים לבנים מצד אחד ובשחורים מצד שני, התעניין האיש מי הוא האדם הנדון במשפט זה. ומה נדהם כאשר השיבוהו כי הוא עצמו האיש שעוסקים בדינו. ויותר נחרד לגלות שכל המלאכים כבר נצבו על המאזניים, וההכרעה נוטה לצד המלאכים השחורים.

והנה הכרוז מכריז ושואל: האם נותרו עוד מלאכים? והתשובה שלילית. ושוב שואל הכרוז: שמא סבל האיש בימי חייו יסורין הממרקין עוונות, ונוכל לצרפם לצד הזכויות?

והנה הופיעה בקול שאון מרכבה ענקית של מלאכים שנבראו מהיסורים שסבל, וכנגד כל מלאך של יסורים הורידו מהמאזניים כמה מלאכים שחורים.

עם כל מלאך שחור שירד מהמאזניים, ירדה ונגולה אבן מעל לבו. כפות המאזניים הלכו והתאזנו, וכחוט השערה היה חסר כדי שיד המלאכים הלבנים תכביד...

אך אבוי! תמו להם מלאכי היסורים!

ואז נשמע הקול: "זהו, אין עוד מלאכי יסורים!"

כיון שכף חובה הכריעה, באו שני מלאכים שחורים, מאיימים ונוראים, אחזוהו מזה ומזה וגררוהו, והוא צווח נואשות: "עוד יסורים! הבו לי עוד יסורים!"

באותה שעה, הגיע שיעורו של מרן החיד"א לסיומו ונאמר הקדיש. כשענה הציבור בכל כוחו "אמן יהא שמיה רבה", התעורר החכם שטוף זיעה ופקח את עיניו בתדהמה. בסיום הקדיש, סר אליו מרן החיד"א ברוב ענוותנותו ושאלו בנועם: "שמעתי שביקשת לשוחח עמי, מה רצונך?". כשדבר החלום עודנו חי לנגד עיניו, השיב בעל היסורים: "איני מבקש דבר. כבר קבלתי תשובה משמים..."

מעשה בחכם אחד מתוניסיה שהיה מדוכא ביסורים קשים ומרים, פרנסתו לא היתה מצויה בריוח, וקשיים שונים ליוו אותו בימי חייו.

והנה שמועה טובה הגיעה לאוזניו כי צדיק בא לעיר - מרן החיד"א (שהשבת תחול הילולתו) עומד לבקר בתונס לרגל שליחותו למען עניי ישראל. שמח ואמר אלך לי אל הגאון הצדיק ואשטח לפניו צערי כדי שיתפלל להסיר ממני כל חולי ומחלה, וחזקה על תפלת צדיק שאינה שבה ריקם.

כשהגיע מרן החיד"א לעיר, נתבקש להשמיע שיעור בהלכה בבית המדרש. נודע הדבר לאותו חכם, ורגליו הוליכוהו לבית המדרש. מאחר והשיעור כבר החל והמקום היה מלא מפה לפה, מצא מקום סמוך לפתח, וישב שם.

מתוך שהיה עייף ויגע, תנומה קפצה עליו, והנה חלום. ובחלומו הוא רואה שבא קצו, והוא לקברות יובל. נשמתו עולה השמימה, והוא מוצא את עצמו צועד בדרך שוממה. ולפתע מאחוריו קול רעש גדול. עוד לא הספיק להסתובב לראות את מקור הרעש, והנה חולפת על פניו מרכבה גדולה מלאה מלאכים צחורים כשלג. המשיך האיש בדרכו, ומדי פעם חלפו על פניו מרכבות רבות כאלה, כולן מלאות מלאכים לבנים, חלקם גדולים ועצומים וחלקם קטנים וצנומים.

כאשר תמה שיירת המלאכים הלבנים, החלה לעבור על פניו שיירה ענקית של מרכבות נושאות מלאכים שחורים מטילי אימה. מרוב פחד, הוא החיש צעדיו, עד אשר הגיע לככר רחבת ידים, שם מצא את כל המרכבות חונות. המלאכים שירדו מהן, פנו לעבר מאזנים ענקיות שעמדו במרכז הכיכר והחלו לעלות עליהן.

האיש לא הבין מה מתרחש לנגד עיניו, עד שהוסבר לו, שכאן הוא בית דין של מעלה וכעת דנים דינו של אדם. המלאכים העולים על המאזנים נוצרו מהמצוות ומהעברות שעשה הנדון בימי חייו. כאשר מקיים אדם מצוה בשלמות - נברא מלאך לבן גדול ושלם, אך כאשר המצוה חסרה - נברא מלאך חסר איברים דק וצנום. כך גם לגבי המלאכים הנוצרים ממעשי העברות: אלה שנבראו מעברות שנעשו

☺ זה לא חוק! ☺

"אדוני" מתהדר הכנר המפורסם בפני המליונר שהזמין אותו "הכנור שעליו אנגן באירוע שלך - הוא בן למעלה משלוש מאות שנה!"

"לא נורא" מנחם אותו המליונר, "אורחיי אינם בקיאים בכנורות, תעמוד בפנה חשוכה ולדעתי אף אחד לא יבחין שמדובר בכנור ישן..."

☺ חוק חוק אף... ☺

לא תמיד החדש הוא הטוב - לפעמים דוקא הישן...

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: האם מותר להכנס למנזר עתיק ששופץ וכעת אינו פעיל?
תשובה: אם נחרב ושופץ מחדש לא לשם עבודה זרה, ואין בו שתי וערב, רק משמש כאתר עתיק בעלמא, מותר לבקר בו.

שאלה: בתור רב קהילה בצרפת אני נדרש מדי פעם להרצות (במעמד הכומר המקומי והשי"ח) בבית תיפלותם. אמנם לא באולם המרכזי של הכנסיה אלא בחדר הרצאות שאין שם עבודה זרה. האם הדבר מותר?
תשובה: אם הכומר נכנס שם בלי צלב גלוי (כמו שכבודו נכנס בלי ציצית גלויה), מותר.

שאלה: מצוי היום בארועי שמחה, שכאשר בעלי השמחה עומדים לדרוש הם משבחים ברבים את בניהם. השאלה האם כדאי לעשות כך, או שיש לחוש משום עין הרע?
תשובה: לשבח מעט ולהסתיר הרבה. בטח ידעת מה שכתב הגאון ר' יוסף חיים ז"ל בספר ברכת אבות על פסוק "יראת ה' תוסיף ימים" וגו' (משלי י, כז), שאם הנער צדיק וחכם, אביו אומר שהוא גדול מכפי גילו, מחשש עין הרע. וההפך בהפך.

שאלה: אדם שחלה בלוקמיה ל"א, ותלי"ת בצילום האחרון יצא הכל נקי, ורוצה לעשות סעודת הודיה גדולה ולהביא רב גדול שיאמר ד"ת, אבל מאידך גיסא יעין לו חבר שלא טוב שיפרסם הדבר מחשש לעין הרע. כעת הוא שואל האם כדאי לעשות סעודת הודיה גדולה, או לעשות משהו מצומצם רק לבני המשפחה שכבר יודעים בלאו הכי, או לא לעשות כלל?
תשובה: לעשות מצומצם (משפחה).

שאלה: האם יש חשש שיוולדת תשתתף בחתונה של גיסה בתוך שלשים יום ללידתה?
תשובה: אין חשש, רק דמיון מפני עין הרע.

שאלה: בבן איש חי (פרשת פנחס שנה ב' אות י"ג) כתב שאנשי בבל צריכים להזהר ולשמור עצמם מעין הרע יותר משאר מקומות. מה הדין לגבי יוצאי חלציהם שגולדו וגרים בארץ ישראל?
תשובה: כיון שעלו לארץ נעשו ישראלים.

שאלה: האם מותר לשקר על חבירו מחשש שאם יאמר אמת יפגע מעין הרע?
תשובה: מותר להעלים ולקצר מפני חשש עין הרע.

שאלה: כיצד יש להתייחס לכל מיני רבנים המלמדים קבלה להמונים?
תשובה: רוב "המקובלים" בימינו הם עמי הארץ גמורים. ועליהם כתב בשו"ת הרשב"א (חלק א' סימן תי"ד) "סכלותם הצילתם". במופלא ממך אל תדרוש, בחזק ממך אל תחקור, במה שהורשית התבונן – אין לך עסק בנסתרות (חגיגה י"ג ע"א), וראה בסוף הקדמת הרמב"ן בפירושו לתורה. ע"ש.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה

לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל